

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Sacrorvm Ritvvm Et Caeremoniarvm

Vinitor, Gerlacus

Coloniae Agrippinae, 1656

II. De officio Presbyteri Aßistentis in Missa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9459

assistere debent Episcopo hinc inde eleuantes pluuiale eius.

10. Facta incensatione, thuribulum in cornu Epistolæ altaris ab Episcopo acceptum, Thuriferario tradet & sequetur Episcopum euntem ad solium, eo modo quo venit iunctis manibus & nudo capite.

11. Cum Episcopus redierit ad sedem suam, tunc ipse stans ante infimum gradum sedis Episcopalis, recipit thuribulum de manu thuriferarij & thurificat Episcopum triplici ductu stantem cum mitra, cui Episcopus benedicit, ac rursus reddito thuribulo ministro, ipse stans in loco suo, factâ primo Diacono inclinatione duplici ductu thurificabitur à ministro solito. Tum cum repetitur Antiphona seder, si facta sit incensatio Diaconorum, aliàs stare debet.

12. Cum Episcopus cantaturus est orationem, sustinebit libram ante illum, & ad alias orationes, si dicendæ sint, Deinde redibit ad locum suum, & post benedictionem, ad quam stabit, expletis Vesperis, deposito Pluiali, & habitu suo canonicali indutus comitabitur Episcopum cum alijs.

TITVLVS II.

De officio Presbyteri assistentis in Missa.

Coem. Epis. lib. I. cap. 7.
 1. Presbyteri assistentis præcipua cura erit totam Missam præuidisse, omnesque ceremonias & actus quos Episcopus facturus est, obseruasse, ac signacula in libro Missali congruis locis disposuisse, ut præsto illi esse possit suggerendo submissa voce, vel modestè nuru indicando, si fortè in aliquo, vel memoriæ lapsu vel alia de causa

de causa deficeret, aut titubaret, præsertim apud Altare.

2. Igitur ipsa die, hora congrua, Canonicali habitu indurus, Episcopum ad Ecclesiam venientem una cum alijs comitabitur ad Ecclesiam, ubi opportunè aderit ipsi in habitu suo canonicali, & ipsi legenti Psalmos, *Quam dilectis, &c.* cum sequentibus, ad sinistram eiusdem stans, alternatim respondet.

3. Ad manuum lotionem, antequam Episcopus sacris se induat vestibus, porrigit ei mantile, osculans illud prius, & annulos ordinarios, si quos ante lotionem ipse deposuerat, cum debitis osculis reponit.

4. Postea secedens parum extra solium Episcopi induit se pluuiali, & sic paratus librum sustinebit super caput ante Episcopum, dum Episcopus cantabit orationem in Terra à Choro absoluta.

5. Episcopo omnibus sacris paramentis induto, imponet annulum pontificalem annulari digito dextræ manus illius, annulo & manu prius oscularis.

6. Mox si exera Altare in quo Celebraturus est Episcopus paramenta accipiat, ministrabit illi cochlear & nauiculam thuris, cum caeremonijs supra in Vesperis præscriptis.

7. Procedente Episcopo ad Altare incedit ante eum à dextris Diaconi Euangelium cantaturi, vel deficientibus Diaconis assistentibus, à dextris Episcopi manibus iunctis, usque ad Altare.

8. Apud Altare collocat se ad dextram Episcopi, ubi facta Altari cum Episcopo profunda reuerentia, facit cum eo confessionem, stando à dextris ipsius & respondendo cum alijs, signando & inclinando se cum Episcopo, & ad verba

Miserere

inde eleuantes

culum in cornu
reptum, Thuri-
pium euntem ad
etis manibus &

ad sedem suam,
dum sedis Epi-
nañu thurifera-
lici ductu stan-
enedicit, ac rur-
se stans in loco
atione duplici
olito. Tum cum
a sit incensatio

us est oratio-
& ad alias o-
redibit ad lo-
ad quam sta-
uiali, & habitu
ur Episcopum

in Missa.

ua cura erit
nesque care-
aturus est, ob-
alli congruis
possit sugge-
uru indicano-
lapsu vel alia
de causa

Misereatur tui. tibi Pater & te Pater versus eundem caput profundè inclinatur.

9. Post Confessionem retrahit se statim ad cornu Evangelij, vbi postquam Episcopus osculatus fuerit Altare, ipse adiuuat Subdiaconum in porrigendo illi libro osculando, manum apponendo ad librum & monstrando principium Evangelij ab Episcopo osculandum.

10. Mox retrahit se extra cornu Evangelij, ibique expectat vsque ad finem incensationis, cum sedente Episcopo ad sedem suam, ipse eum sequitur, & apud eum stat dum legit Introitum, ac cum eo se signat.

11. Cum Episcopus lecto Introitu dicit *Kyrie eleyson* illud idem dicit cum duobus Diaconis assistentibus, sedente verò Episcopo, & ipse sedet super scabellum paratum à dextris ipsius, si verò Episcopus non in sede sed faldistorio sedeat Presbyter assistens sedet post faldistorium Episcopi medius inter Diaconum & Subdiaconum.

12. Circa finem vltimi *Kyrie eleyson* surgit Presbyter Assistens, & Episcopo cantante *Gloria in excelsis Deo* librum super caput sustinet, mox reddito libro ministro de eo seruienti, prosequitur Hymnum cum Episcopo submissâ voce, sedente mox Episcopo & ipse sedet recto capite vsque dum in Choro absolutus sit Hymnus Angelicus, & ad ea verba Hymni Angelici ad quæ inclinandum est, ipse pariter inclinatur.

13. In fine Hymni Angelici à Choro decantati surgit, & reposito bireto, ad orationes ab Episcopo decantandas, sustinebit librum ante illum, orationibusque absolutis, reddit librum ministro de eo seruienti.

14. Deinde Episcopo sedente ipse pariter sedet cooperto capite vsque dum Diaconus incipiat cantare Evangelium, quod cum incipit, si Episcopus

Episcopus celebret in faldistorio ipse auferet mirmam, & ad Euangelium ipse stabit nudo capite manibus iunctis, se signans in initio Euangelij.

15. Cantato Euangelio, & Episcopo thurificato per Diaconum, Presbyter assistens sustinebit librum ante Episcopum, vt ex eo inchoet *Crede in vnum Deum*, his verò verbis per Episcopum decantatis relinquit librum in manibus ministri de eo seruiantis, & prosequitur cum illo dictum Symbolum vsque ad finem, illoque absoluto sedet cooperto capite.

16. Dum in Choro cantatur *Et incarnatus est* caput detegit & profundè inclinatur cum alijs, dictoque Symbolo surgente Episcopo ipse pariter surgit, atque lecto Offerterio ab Episcopo, ipse extrahit ipsi annulum Pontificalem si non ad hunc Diaconi assistentes, lotisque manibus Episcopi porrigit ipsi mantile, & reddit annulum pontificalem.

17. Cum Episcopus reuertitur ad Altare, ipse à sinistris illum gradus ascendentem adiuvat, & deinceps accuratè & opportunè demonstrat illi omnia & singula, quæ ex libro sunt dicenda, ea digito dextræ manus indicando, sinistra vero tenens librum Episcopo.

18. Dum Episcopus thurificat Altare, ipse sumpto libro cum Puluino, retrahet se extra cornu Euangelij, ne thurificationem impediatur, & finita thurificatione Altaris deponet Missale super eo ostendens successiuè dicenda ab Episcopo.

19. Cum Diaconus est eum incensaturus post Episcopum, ipse se vertet ad eum, & facta inclinatione primò Diacono, qui debet incensari post eum, duplici thurificatur ductu inclinans se thurificanti antè & post.

20. Ad Præfationem submissa voce dicit *Sanctus*
cum

II. Tit. II.
versus eundem
it se statim ad
Episcopus oscu-
abdiaconum in
manum appo-
principium E-
m.
cornu Euangelij,
in incensationis,
suam, ipse eum
egit Introitum,
roitu dicit Kyrie
us Diaconi ab-
oo, & ipse sedet
is ipsius, si verò
orio fedeat Prae-
orium Episcopi
diaconum.
ie *eleison* surgit
cantante Gloria
sustinet, mox
ienti, prosequi-
missa voce, se-
et recto capite
it Hymnus An-
gelici ad quæ
linat.
Choro decanta-
ationes ab Epi-
tum ante illum,
dit librum misa-
ipse pariter se-
Diaconus inci-
tum incipit, si
Episcopus

cum Episcopo & Diacono, idemque præstabit ad *Agnus Dei*, & ad elevationem tantum genuflectit, neque à libro discedit, nisi quando danda est pax.

21. Dicto cum Episcopo *Agnus Dei*, &c. cum debitis genuflexionibus accedit dexteram Episcopi, ibique dum Celebrans dicit *Domine Iesu Christe*, &c. genuflectit ut in Missali, quo dicto tempore quo Celebrans osculatur Altare, illud etiam osculatur, extra corporale manibus iunctis, & statim Episcopus sinistram genam, cum sinistra ipsius Assistentis iungens, dat ei pacem dicens *Pax tecum*, cui ipse responder. *Et cum Spiritu tuo*. Et iterum genuflectens ante Sacramentum, & statim surgens recedit cum Cæremoniario ad pacem dandam in Choro, aduertens ne cuiquam reuerentiam faciat, nisi post datam pacem, & tunc Canonicis, Magistratus & Principibus se tantum inclinatur.

22. Data pace quibus per ipsum danda est, scilicet prædictis, non autem beneficiatis, dat eam in Choro ultimo loco Cæremoniario, qui eam alijs distribuit & redit ad librum in Altari, quem, cum Episcopus se purificauerit, digitosque abluerit, transfert ad cornu Epistolæ, & adiuvat ad lotionem manuum Episcopi: deinde ostendit illi in libro cætera quæ supersunt, vltimaque post communionem finitâ claudit librum & vadit ad latus Euangelij.

23. Data benedictione ab Episcopo, ad quam profundè se tantum inclinatur, si Indulgentiæ non fuerint publicatæ, eas tunc, petita prius licentiâ ab Episcopo, publicat sub hac forma:

Reuerendissimus in Christo Pater & Dominus Dominus N. Dei & Apostolica Sedis gratia Episcopus N. dat, & concedit omnibus hic presentibus quadraginta dies de vera Indulgentia in forma Ecclesie coniuncta.

Regate

Rogate Deum pro felici statu Sanctissimi Domini nostri D. N. Papa N. Dominationis sua Reuerendissima, & Sanctae Matris Ecclesia.

24. Deinde ministrat Episcopo in legendo Euangelio S. Ioannis aut alio, eo que finito, sequitur Episcopum ad ledem, vbi deponet pluviale, & iuuabit Episcopum in exuendo, quem denique comitabitur cum alijs.

TITVLVS III.

De officio Presbyteri Assistentis Episcopo non celebrante, sed presente in Missa Solemni.

1. Quando Episcopus non celebrat, sed alius, presente ipso Episcopo, tunc Presbyter Canonicus dignior Canonicali suo habitu tantum indutus, nauiculam incensi quoties erit imponendum thus in thuribulum ministrabit, cum debitis osculis, & Episcopum incensabit ad Vesperas, & in Missa post oblata tantum, nisi Episcopus sit paratus.

2. Post *Agnus Dei*, accedit ad Altare, vbi cum debitis reuerentijs accipit pacem à Celebrante, Episcopus dat eam duobus Canonicis assistentibus, Presbyter autem Assistens dabit pacem Subdiacono, qui eam cæteris deferet.

3. Locus Presbyteri assistentis est in scabello paulo prope Episcopum.

TITVLVS

VII. Tit. II.

emque præstabit
m tantum genu
si quando danda

us Dei, &c. cum
t dexteram Epi
icit Domine Iesu
ssali, quo dicto
ulatur Altare, il
porale manibus
sinistram genam,
ngens, dat ei pa
sponder. Et cum
ens ante Sacra
edit cum Cære
Choro, aduer
aciat, nisi post
s, Magistratus &

sum danda est,
eneficiatis, dar
emoniario, qui
brum in Altari,
uerit, digitos
Epistolæ, & ad
scopi: deinde
persunt, vlti
claudit librum

copo, ad quam
dulgentiæ non
a prius licentiæ
ma:

us Dominus De
tia Episcopus N.
ibus quadragin
Ecclesia conserua
Regate